

Osmanlydan hekaýatlary

remezan

Category: Halk döredijiligi we rowaýatlar, Kitapcy

написано kitapcy | 23 января, 2025

Osmanlydan remezan hekaýatlary OSMANLI'DAN RAMAZAN HİKÂYELERİ

«Sarayda Ramazanlar çok güzel olurdu. Bir hafta evvel hazırlık başlardı.

Temizlik yapılır, Kiler-i Hümayun'dan bütün dairelere büyük sürahiler içinde

türlü şuruplar, birçok iftariyeler gelirdi.»

Şükürler olsun bir Ramazan-ı Şerif'i daha idrak etme bahtiyarlığını yaşıyoruz. Cümle Ümmet-i Muhammed hakkında rahmet, mağfiret, inayet ve berekete vesile olsun. (Amin.) Bu yazımda, tadımlık nevinden de olsa Osmanlı Ramazanlarından küçük bir buket sunmak istiyorum.

■ Harem'de Yaşanan Ramazan Coşkusu

Öncelikle Osmanlı Haremi'nde Ramazan'ın nasıl karşılandığına ve bu mübarek ayda sarayın büründüğü manevî atmosfere biraz göz atalım: Bu konuda Sultan II. Abdülhamid'in kızı Ayşe Osmanoğlu'nun hatıratında geçen şu müşahedeler tatminkâr bir ipucu niteliğindedir:

«Sarayda Ramazanlar çok güzel olurdu. Bir hafta evvel hazırlık başlardı. Temizlik yapılır, Kiler-i Hümayun'dan bütün dairelere büyük sürahiler içinde türlü şuruplar, birçok iftariyeler gelirdi. Ramazan'ın ilk gecesi bütün dairelerin sofalarına altın yaldızlı kafesler kurulur, Harem Ağalarıyla bir imam, iki güzel sesli müezzin gelirdi. İlahiler okunarak namaz kılınırdı. Gece kapılar açılır, sahur tablaları girer, top atılincaya kadar herkes ayakta kalırdı. Öğle üzeri de her daireye bir hoca gelir, vaaz verirdi. Akşam topla beraber zemzem-i şerifle oruç bozulur, iftar takımları hazırlanır, buzlu limonatalar, şuruplar içilirdi. Sarayın harem dairesi,

Ramazan'da adeta cami haline girer, herkes ibadetle vakit geçirirdi.»

Öte yandan Harem Dairesi'ndeki Hünkâr Sofası'nda da Ramazan ayı boyunca yoğun manevî programlar icra edilirdi. Burada bu aya mahsus olarak yapılan en önemli faaliyet «Huzur Dersleri» idi. Gelenek haline gelen bu derslerde, ulema ile dinî sohbetler ifa edilir, mukabeleler yapılır ve mevlitler okunurdu.

Bu genel malumattan sonra şimdi de kıssa, nükte ve latifelerin diliyle biraz ibretli ve anlamlı, biraz da eğlenceli eski Ramazanlardan birkaç çarpıcı sayfa açalım.

■ RAMAZAN GÜNÜ KAZANILAN ZAFER

Sultan III. Selim dönemi... Avusturya ordusu Yerköy Kalesi'ni sarmıştı. Bir Ramazan ayı idi. Kaledeki Osmanlı askerlerinin tamamı oruç tutuyordu. En büyük sıkıntıları oruç olmak değildi. Hayvanların otlaklarının düşman işgali altında olması ve ot ihtiyacıydı...

Bir süre sonra cesur bir yeniçeri, ot getireceğini söyleyerek kaleden ayrıldı. Avusturyalılara başvurup izin istedi:

– Hayvanları aç bırakmak mertliğe sığmaz. İzin verin biraz ot yolayım!

Avusturyalılar önce izin verdiler. Osmanlı askeri, ot yolup arabalara yüklemeye koyuldu. Ardından düşman askerleri etrafını sardı. Alay etmeye, hakaretler savurmaya başladılar. Yeniçerinin sabırlı davranışları karşısında iyice zıvanadan çıktılar. Sonra da acımasızca katlettiler. Kesik başını kalenin önüne getirip, bağırıp çağırmaya, tehdit etmeye başladılar:

– Hepinizin kellesini süngülerimize geçireceğiz! Alçak Türkler!

Daha da ileri gidip Peygamber Efendimize ve padişaha dil uzatmaya yeltendiler. İşte o zaman kaledeki Osmanlı askerlerinin sabrı tamamen tükendi. Galeyana gelen yeniçerilerin dilinde aynı tepki vardı:

– Düşmanın hakaretlerini daha fazla dinleyemeyiz, tahammülümüz

kalmadı. Düne kadar padişahlarımızın ayaklarına kapananlar şimdi aslan kesiliyorlar.

Komutan emrini verdi. Avusturyalılara haddi bildirilmeli, Peygamberimize ve padişahımıza hakaret etmek ne demekmiş gösterilmeliydi:

– Herkes hazırlansın! Allah aşkı için savaşımız vardır. Peygamberimize ve padişahımıza dil uzattırmayız!

Allah, din, peygamber ve padişah aşkı ile savaşan Osmanlı askerleri, Avusturyalılara öylesine saldırdılar ki, düşman feleğini şaşırdı, neye uğradığını bilemedi.

Aslında bu denli şiddetli bir tepki ve hücum beklemiyorlardı. Osmanlı'nın en hassas damarına bastıklarının farkında değillerdi. Osmanlılar için din ve kutsal değerler olunca akan sular durur, canlar feda edilirdi.

Şiddetli çarpışmalar sonunda beş binden fazla düşman askeri cezalandırıldı. Geri kalanlar da canlarını zor kurtardılar. Çareyi kaçmakta ve her şeylerini arkada bırakmakta buldular.

Yerköy Kalesi önünde, bir Ramazan ayında zafer Osmanlıların ve İslâm'ın olmuştu. Takvimler, 8 Haziran 1790 tarihini, parlak bir sayfa olarak yapraklarına ekledi...

■ Tuhaf Ramazan Hoşafı

II. Mahmud döneminde iki defa şeyhülislamlık makamına gelen Dürriyade Seyyid Abdullah Efendi, İstanbul'un sayılı zenginlerindendi. Üsküdar Doğancılar da inşa ettirdiği, Paşa Kapısı diye anılan saray yavrusu muhteşem konakta yaşamaktaydı.

Sultan Mahmud, bir yaz günü Ramazan akşamında, şeyhülislamın konağına adeta bir iftar baskını düzenledi. Yanında bakanları, önde gelen devlet adamları ve hizmetine bakanların oluşturduğu hatırı sayılır bir kalabalık vardı.

Haber vermeksizin gerçekleştirdiği ziyaretle Dürriyade'ye sürpriz yapmak istedi. Tabii, o anda konak halkını tarif edilemez bir panik havası sardı.

Etekleri tutuşarak efendisi şeyhülislam hazretlerine koşan kâhya, ellerini iki yana açarak şöyle sordu:

– Ne yapacağız şimdi?

Ama Dürriade hiç telaş göstermedi. Ev halkına ayrılan yemekler misafirlere verilecek, kendi yemeği de padişaha takdim edilecekti.

Neticede, bütün olumsuz şartlara rağmen her şeyiyle dört dörtlük bir sofra kuruldu. Sultan Mahmud hizmetkârı çağırarak tebrik etti.

– Yemekler gerçekten nefis olmuş. Sadece bir şey dışında. O da, şu billur kâse içindeki hoşaf biraz ılık olmuş, dedi.

Kâhya ya da o zamanki ismiyle Kethuda, padişahın bu küçük eleştirisi üzerine, elleri göbeğinde bağlı, başı hafifçe eğik bir vaziyette cevap verdi:

– Biraz karıştırılınca kendiliğinden soğur efendimiz.

Padişah, işte o zaman işin farkına vardı. Ve dile getirdiği tek kusurun da geçersiz olduğunu gördü. Çünkü billur zannettiği hoşaf kabı, içi oyularak kâse süsü verilmiş bir buz kalıbıydı.

Hâşâ Teravihin Allah'ı Başka mı?

Sultan II. Abdülhamid devrinde bir Ramazan gününde sarayda teravih namazı kılınıyordu. İmam normal zamanda yatsı namazını ağır ağır kıldırđıđı halde sıra teravihe gelince acele acele kıldarmaya başlamıştı.

İmamın arkasındaki safta bulunan Hemşinli Mahmud Efendi selamdan sonra dayanamayıp imama sordu:

– Yatsı namazını kimin için kıldırđın?

– Allah için.

– Hâşâ yatsının Allah'ı başka, teravihin Allah'ı başka mı? Onu neden yavaş kıldırıyorsun da teravihe gelince acele ediyorsun?

O sırada Hünkâr Mahfili denilen bir kafes içerisinde namaza eşlik eden Abdülhamid Han kafese vurdu ve imama şu emri verdi:

– Hoca haklı, dediđini yap!

■ Jet' İmam

Başka bir «hızlı teravih» hikâyesi de şöyle:

İri yarı bir adam olan İzzet Molla, Fatih Camii'nde teravih

namazı kılıyordu. İmam alelacele kıldırıldığı için de nefes nefese kalıyordu.

Namazın ortalarına doğru elinde fener olan birisi camiye geldi. İmamın selam verdiğini görünce şöyle hayıflandı:

– Eyvah yetişemedik!

Bunu duyan İzzet Molla da, canının acısını çıkaracak, akan terlerini soğutacak bir cevabı, yanındakilerin duyacağı kısık bir ses tonuyla konduruverdi:

– Biz içinde iken yetişemiyoruz a birader!

■ Zeytinyağını Padişah, Sirkesini Sadrazam Koysun!

Bir Ramazan günü Sultan Abdülhamid, Yıldız Sarayı'nda bakanlar ile tanınmış gazetecilere iftar ziyafeti verdi.

Sofrada ağız tadıyla yenecek bir salatanın nasıl yapılacağı hakkında söz açıldı.

Birisinin, şakayla karışık şu tarifi, misafirlerin çok hoşuna gitti:

– Salatanın yağını cömert birine, sirkesini bir pintiye koydurmalı, bir deliye de karıştırtmalıdır.

Orada bulunan yazar Ebüzziya Tevfik, söze karışıp şöyle dedi:

– O halde, zeytinyağını Şevketmeab Efendimiz Abdülhamid'e, sirkesini de Sadrazam Paşa Hazretleri'ne koydurmalı. Çırağan Sarayı'na da gönderip karıştırtmalıdır!

O vakit, devrik padişah V. Murad, Çırağan Sarayında hapis bulunuyordu.

Bu konuşma, sultanın kulağına gidince, çok hoşlandı. Ebüzziya Tevfik'i 100 altınlık bir hediye ile ödüllendirdi.

İsmail ÇOLAK. Halk döredijiligi we rowayatlara